

STJØRDAL KOMMUNE
Postboks 133
7501 STJØRDAL

Deres ref.:	Vår ref.:	Dato:
	Sak/dok.: 06/01696-156	20.04.2021
	Ark.: 326.12 BS	

Vedtak i navnesak 2021/26 – Kvithammar - Kvithammer i Stjørdal kommune

Statens kartverk har i dag gjort vedtak om skrivemåten av følgende stedsnavn i Stjørdal kommune:

- **Kvithammer – Kvithammar** gård, gnr. 88
- **Østre Kvithammer** bruk, bnr. 88/1
- **Vestre Kvithammer** bruk, bnr. 88/2
- **Øvre Kvithammer** bruk, bnr. 88/9
- **Kvithammeraunet** bruk, bnr. 88/3, 88/12 (og 88/10, uten teiger)

Vedtaket er gjort med hjemmel i § 7 tredje ledd i lov om stadnamn.

Bakgrunn

Navnesaken ble tatt opp av Stjørdal kommune i samband med reguleringsplan for ny E6 Kvithammar – Åsen. Flere personer henvendte seg til Kartverket og kommunen med spørsmål om skrivemåten *Kvithammer – Kvithammar*, og Stjørdal kommune ba om navnesak i en e-post datert 15.12.2021. Navnesaken ble reist for å fastsette rett skrivemåte for offentlig bruk.

Rettslig grunnlag

Når skrivemåten av et stedsnavn skal fastsettes for offentlig bruk, er hovedregelen at det skal tas utgangspunkt i den nedarva lokale uttalen av navnet. Skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipper for norsk, jf. § 4 første ledd i loven. Skrivemåten skal være praktisk og ikke skygge for meningsinnholdet i navnet, jf. § 1 første ledd.

I tillegg må det tas hensyn til normeringspraksisen i området og skrifttradisjonen for navnet saken gjelder, og hva som er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR) fra før. Lokale ønsker fra dem som har uttalerett, skal også spille inn.

To eller flere skriftformer for samme navn kan fastsettes når to eller flere skriftformer er vel innarbeidet og det er sterk lokal interesse for to eller flere av formene, jf. § 4 fjerde ledd.

Høring

Kartverket sendte saken til uttalelse og kunngjøring i Stjørdal kommune i brev datert 7.1.2021. Stjørdal kommune kunngjorde navnesaken i lokalavisa 14 januar, og fikk inn seks ulike innspill. Fire av dem ønsker skrivemåten *Kvithammer*:

Kåre Forbord og Olav Arne Bævre har skrevet et utførlig notat om skrivemåten av navnet i ulike sammenhenger. De påpeker at skrivemåten *Kvithamar* ble vedtatt for den tidligere forskningsstasjonen. I dag mener de at *Kvithammer* er vanlig uttale, og at «skrivemåten på gårdsnummer 88 i Stjørdal kommune må være KVITHAMMER».

Petter Andreas Vikan (grunneier på bnr. 88/1) gir også en gjennomgang av skrivemåten av navnet, og kommer til samme konklusjon: skrivemåten bør være *Kvithammer*. Brevet er også undertegnet av Nils Ole Viken.

Videre er det kommet inn et anonymt innspill som også ønsker skrivemåten *Kvithammer*, og knytter *Kvithamar* til forsøksstasjonen.

Stjørdal historielag støtter skrivemåten *Kvithammer*, og viser til begrunnelsen fra Forbord og Bævre.

Kjetil Skåtterød ønsker *Kvithamar* «Slik det er skrevet på skiltet».

Statens Vegvesen ønsker at skrivemåten fortsatt skal være *Kvithammar*. Ved starten av vegprosjektet i 1998 fikk de tilrådd skrivemåten *Kvithammar*. Denne skrivemåten har de brukt i all korrespondanse og saksbehandling, «og det er sannsynligvis flere tusen dokumenter, rapporter o.l. som er produsert og lagret i offentlige arkiver med *Kvithammar* som del av søkbar tittel.» Å endre skrivemåten kan føre til at dokumenter ikke blir funnet igjen, slik at saker ikke blir tilstrekkelig opplyst eller det blir unødig dobbeltarbeid.

Uttale og skriftradisjon

Tradisjonell uttale er /kvithåmmårn/, opptegna i 1945 i herredsregisteret, jf. /kvithåmmåren/ i Norske Gaardnavne. Denne uttalen er ikke nevnt i høringssvarene og er trolig ikke levende lenger. Derimot oppgir flere at *Kvithammer* er vanlig uttale i dag.

Sentralt stedsnavnregister har hatt *Kvithammar* som eneste godkjente form, og *Kvithammaren* som foreslått form for bruksnavnet på bnr. 88/1.

Kvithammar brukes på Norge 1: 50 000-kart fra 1971 og framover, og likedan på økonomisk kart fra 1976. På eldre kart (1: 50 000 fra 1952 og kart fra slutten av 1800-tallet) er skrivemåten *Kvithammer*.

Kvithammer og *Kvithammeraunet* har vært brukt i matrikkelen fra 1886 til i dag. Matrikkelen fra 1838 skriver *Vidhamer*.

Norske Gaardnavne oppgir følgende eldre skrivemåter: *Qwidhamer* ca. 1520, *Hwijthammer*, *Huithamer*, *Huidhamir* 1550-1590, *Quitthamir* 1610, *Quithammer* 1626, *Huidhammer* 1664, *Hvidhammer* 1723.

Språkrådets tilråding

I e-post datert 2.3.2021 har Stjørdal kommune sendt de lokale uttalelsene til Språkrådet. Språkrådet har gitt sin tilråding i brev datert 29.3.2021. De peker på at den tradisjonelle uttalen ikke /-håmmår/ ikke lenger ser ut til å være i bruk, mens alle skriftformene som brukes, er i samsvar med norsk rettskriving (bokmål og/eller nynorsk). Videre drøfter de de ulike skrivemåtene og konkluderer slik (se vedlagt tilråding):

- *Kvithamar* med én n er entydig knyttet til forsøksstasjonen og vurderes ikke videre.

- *Kvithåmmår(en)* er i tråd med eldre uttale, men denne uttalen er i liten grad i bruk nå, og det er ingen skriftlig tradisjon for denne forma.
- Kvithammar kan ses på som ei normalisering av den eldre uttalen, og har dessuten god skrifttradisjon i offentlig bruk de siste 50 åra, på kart og i vegplanlegging.
- Kvithammer har skrifttradisjon som gårdsnavn og er ønsket lokalt.

Språkrådet mener at kravet i stedsnavnlovens § 4 b til å sidestille to skriftformer av navnet er oppfylt, siden begge formene er «vel innarbeidde», og tilrår både **Kvithammar** og **Kvithammer**. Dersom den ene av disse skal prioriteres, bør det bli **Kvithammer**.

Kartverkets vurdering

Kartverket er enig i Språkrådets vurderinger. I denne saken er det ikke et alternativ å ta utgangspunkt i den tradisjonelle uttalen *kvithåmmårn*, ettersom den ikke ser ut til å være i levende bruk. *Kvithamar* har kommet inn som navn på forskningsstasjonen, men er fremmed i trøndersk, og kan også utelukkes.

Dermed står vi igjen med formene *Kvithammar*, som bl.a. har vært brukt i SSR og *Kvithammer*, som bl.a. har lang tradisjon i matrikkelen. Begge skrivemåtene har altså skrifttradisjon og begge er i samsvar med norsk rettskriving. Det er sterkt lokalt ønske om *Kvithammer* og Kartverket vedtar denne formen som gårdsnavn og i alle bruksnavna.

Samtidig ser vi at det er viktig for Statens vegvesen å kunne fortsette å bruke den formen de ble tilrådd å bruke i 1998, som allerede er vedtatt i navn på konstruksjoner og brukt i all skriftlig dokumentasjon. Vi velger derfor å følge tilrådingen fra Språkrådet og vedta *Kvithammar* som sideform for gårdsnavnet. Lov om stadnamn § 4 fjerde ledd åpner for å vedta to skrivemåter av ett og samme navn. Paragrafen brukes sjelden, men her mener vi det er grunnlag for å ta den i bruk, ut fra Statens vegvesens begrunnelse.

Et gårdsnavn omfatter navnet på hele det opprinnelige gårdsvaldet som senere gjerne er delt opp i flere bruk, og fungerer i praksis ofte som navn på ei grend eller et område. Dette områdenavnet får to vedtatte skrivemåter, *Kvithammer* og *Kvithammar* (begge vil vises på kart). For bruksnavna er det ikke kommet andre ønsker enn *Kvithammer*, og her vedtas skrivemåten *Kvithammer* alene.

Kunngjøring

Kommunen skal sørge for at vedtaket gjøres kjent for de partene i kommunen som har klagerett etter § 12 første ledd i loven, og som ikke er adressater i dette brevet, jf. § 9 i forskrift om stadnamn.

Når vedtaket gjelder skrivemåten av bruksnavn, skal kommunen sende melding om vedtaket direkte til eierne av bruket.

Bruksnavn

Vedtak om skrivemåten av gårdsnavn skal som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten av bruksnavn som er identisk med gårdsnavnet, eller der gårdsnavnet inngår som en del av bruksnavnet. Men etter § 5 tredje ledd i lov om stadnamn har eieren rett til å fastsette en annen skrivemåte av navn på eget bruk enn den som følger av § 4 første ledd i loven. Forutsetningen er at han/hun kan dokumentere at skrivemåten har vært i offentlig bruk som bruksnavn (på offentlig kart, på skilt, i matrikkelen, skjøte e.l.). I så fall må eieren sende krav om det til Kartverket og legge ved slik dokumentasjon. Kartverket er formelt vedtaksorgan også for skrivemåten av bruksnavn fastsatt av eieren.

Bruk av vedtatte skrivemåter

Vi vil minne om reglene i stedsnavnloven om plikt til å bruke vedtatte skrivemåter, jf. § 11, spesielt første setning, som har denne ordlyden: «Når skrivemåten av eit stadnamn er fastsett etter denne lova og ført inn i stadnamnregisteret, skal han brukast av eige tiltak av dei som er nemnde i § 1 tredje ledd.» Det vil si organer for stat, fylkeskommune og kommune samt selskaper som det offentlige eier fullt ut.

Når det samme navnet er brukt om ulike navneobjekter på samme sted, skal skrivemåten i primærfunksjonen som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene. Dersom dette vedtaket blir stående uten at det blir påklagd, har kommunen og Statens vegvesen her to mulige skrivemåter når stedsnavna skal brukes i offentlig sammenheng, og når det skal vedtas avledda navn.

Klage

Vedtak om skrivemåten kan etter § 12 i lov om stadnamn påklages av dem som etter § 6 bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stedsnavn. Klagefristen er tre uker fra meldinga om vedtaket er kommet fram til mottaker, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Dersom meldinga skjer med offentlig kunngjøring, starter klagefristen fra den dagen vedtaket blir kunngjort første gang. De som har klagerett, har rett til å se saksdokumentene, som er arkivert hos vedtaksorganet. Det er anledning til å søke om utsatt iverksetting av vedtaket til klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

En eventuell klage skal sendes til Kartverket med kopi til kommunen. Klagen skal grunngis, og grunngivinga må behandle alle navn eller navneledd klagen gjelder.

Når man tar opp en klagesak, gjelder de samme saksbehandlingsreglene som for navnesaker ellers. Dersom vedtaket blir opprettholdt, sender Kartverket saken vidare til klagenemnda for stedsnavnsaker, som er oppnevnt av Kulturdepartementet.

Med vennlig hilsen

Lars Mardal
fylkeskartsjef

Berit Sandnes
stedsnavnansvarlig

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent etter interne rutiner.

Vedlegg: Tilråding fra Språkrådet

Lenker: [Lov om stadnamn](#)

[Forskrift om stadnamn](#)

Kopi SPRÅKRÅDET
STATENS VEGVESEN REGION MIDT MOLDE KONTORSTED